

MỘT SỐ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG GIÁO DỤC Ý THỨC CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂY BẮC

Lèo Thị Thơ, Mai Trung Dũng
Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Bài báo đề cập một số giải pháp tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc. Có bốn giải pháp tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc được đề xuất: (1) Đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị cho sinh viên; (2) Kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên với việc tiếp tục đẩy mạnh “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”; (3) Đa dạng hoá các hình thức giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên; (4) Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên trong việc nâng cao ý thức chính trị.

Từ khoá: Ý thức chính trị, ý thức chính trị, giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ý thức chính trị (YTCT) là một bộ phận của ý thức xã hội, là hệ tư tưởng của giai cấp cầm quyền. Sinh viên (SV) Việt Nam có ý thức chính trị là người có ý thức về độc lập dân tộc, về sự giàu mạnh, phồn vinh của đất nước, “để sánh vai cùng các cường quốc năm châu” như Bác Hồ đã dạy.

Giáo dục ý thức chính trị là một nội dung của công tác tư tưởng của Đảng nói chung và công tác giáo dục ở các trường đại học nói riêng, nhằm phát triển ở SV một nhân cách toàn diện, giúp SV có được lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị vững vàng, khơi dậy ở họ tinh thần dân tộc, sức mạnh vươn lên trong học tập và rèn luyện. Giáo dục YTCT cho SV trở nên cấp thiết trong bối cảnh hiện nay, khi tình hình trong nước và thế giới đang có những chuyển biến nhanh chóng, phức tạp, đặc biệt là quá trình phát triển kinh tế thị trường trong bối cảnh toàn cầu hóa, với sự tác động mạnh mẽ của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0.

Đã có một số công trình nghiên cứu về ý thức chính trị và giáo dục ý thức chính trị cho học sinh, SV như Nguyễn Đình Đức [1], Trần Hùng [5], Phạm Đình Khuê [6], Dương Xuân Ngọc [7], Trần Thanh Giang [8], Phạm Thanh Giang [9],...các tác giả trên chủ yếu đề cập các khái niệm ý thức chính trị, giáo dục ý thức chính trị, có nêu lên thực trạng và đề xuất các biện pháp giáo dục ý thức chính trị cho học sinh, SV. Kết quả nghiên cứu của các tác giả trên đã đạt được một số thành tựu nhất định về lý luận và thực tiễn giáo dục ý thức chính

trị cho học sinh, SV, tuy nhiên, các công trình nghiên cứu về YTCT và giáo dục YTCT cho SV còn ít và chưa có hệ thống, còn nhiều khoảng trống cả về mặt lý luận và thực tiễn triển khai. Đặc biệt, chưa có công trình nào nghiên cứu về các giải pháp giáo dục YTCT cho SV Trường Đại học Tây Bắc.

Những năm qua, Trường Đại học Tây Bắc rất quan tâm đến công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV, vì vậy YTCT của SV nhìn chung được nâng lên. Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực, những kết quả đạt được, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV cũng như YTCT của SV hiện nay của nhà trường có những hạn chế nhất định. Nguyên nhân của hạn chế đó là do nhà trường chưa có những giải pháp căn cơ để giáo dục YTCT cho các em. Vì vậy, bài viết này đã được thực hiện để chỉ ra một số giải pháp giáo dục YTCT cho SV Trường Đại học Tây Bắc.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở của việc nghiên cứu các giải pháp tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc

2.1.1. Cơ sở lý luận

2.1.1.1. Chính trị và ý thức chính trị của sinh viên

Chính trị là một hình thái ý thức xã hội phản ánh các mối quan hệ của các giai cấp, các quốc gia xung quanh vấn đề lợi ích, trước hết là lợi ích kinh tế và vật chất” [11, tr.301]. Chính trị thể hiện trong

cuộc đấu tranh giữa các giai cấp để thiết lập trật tự xã hội và đấu tranh giữa các quốc gia để xác lập vị trí và lợi ích quốc gia trên bản đồ thế giới. Trong xã hội có giai cấp, ở mỗi quốc gia có một giai cấp cầm quyền.

Ý thức, theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, là sự phản ánh hiện thực khách quan vào bộ não con người, là hình ảnh chủ quan của thế giới khách quan. Về cấu trúc, ý thức có kết cấu phức tạp, gồm nhiều thành tố quan hệ chặt chẽ với nhau là: tri thức, thái độ, tình cảm, niềm tin và ý chí quyết tâm. Trong đó, tri thức là nhân tố cơ bản, cốt lõi, là kết quả của quá trình con người nhận thức và phản ánh hiện thực khách quan. Thái độ, tình cảm, niềm tin là những xúc cảm của con người trong quá trình nhận thức và phản ánh hiện thực khách quan. Ý chí quyết tâm là mặt năng động của ý thức, là hội tụ của tri thức, thái độ, tình cảm, niềm tin được biểu hiện ở năng lực điều chỉnh hành vi và thực hiện những hành động có mục đích, năng động, sáng tạo của con người trong thực tiễn. Về nội dung, ý thức được thể hiện dưới nhiều hình thái cụ thể như: ý thức chính trị, ý thức pháp quyền, ý thức đạo đức, ý thức nghệ thuật, ý thức khoa học, ý thức tôn giáo... Mỗi hình thái ý thức phản ánh một đối tượng nhất định, một phạm vi nhất định của tồn tại xã hội, nhưng trong đó, ý thức chính trị quyết định xu hướng và bản chất của các hình thái ý thức xã hội khác. Bởi lẽ, trong xã hội có giai cấp và nhà nước, ý thức chính trị là sự phản ánh quan hệ chính trị giữa các giai cấp, dân tộc, quốc gia; phản ánh nhu cầu, lợi ích chính trị của giai cấp ấy trong xã hội và được biểu hiện trực tiếp, tập trung trong vấn đề giành, giữ và sử dụng quyền lực nhà nước.

Qua nghiên cứu lí luận và thực tiễn có thể hiểu: *Ý thức chính trị là tổng hòa nhận thức, thái độ, tình cảm, niềm tin, ý chí quyết tâm của con người phản ánh quyền lợi, địa vị của giai cấp, phản ánh các quan hệ chính trị, kinh tế - xã hội giữa các giai cấp, dân tộc và các quốc gia.*

SV là bộ phận đặc thù trong cơ cấu xã hội - giai cấp, có đặc điểm tâm lí - xã hội riêng biệt. Do đó, YTCT của họ cũng có những đặc trưng riêng; tuy nhiên, nó không tách rời YTCT nói chung của giai cấp, dân tộc, nó phản ánh đời sống chính trị - xã hội của nước ta hiện nay.

Từ đó, có thể hiểu: *Ý thức chính trị của SV là tổng hòa nhận thức, thái độ, tình cảm, niềm tin, ý*

chí quyết tâm, được thể hiện bằng hành động của họ trong quá trình sống, học tập tại các trường đại học và ở địa phương, nhằm ngăn ngừa, đấu tranh làm thất bại các hoạt động xâm hại để giữ gìn lợi ích lãnh thổ, chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội của dân tộc trên cơ sở đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước và luật pháp quốc tế, góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Ý thức chính trị của SV Việt Nam, trước hết là sự hiểu biết về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước. Hệ tư tưởng Mác - Lênin là hệ tư tưởng triệt để cách mạng và khoa học. Đảng ta khẳng định “lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động” [3, tr. 84]. Chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước ta được xây dựng trên cơ sở các quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và hướng tới mục tiêu xây dựng một nước Việt Nam “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Ý thức chính trị của SV Việt Nam còn được thể hiện ở tình thân yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; sự tự tôn dân tộc, tự hào với truyền thống cách mạng của quê hương, đất nước, với truyền thống vẻ vang của Đảng. Ý thức đó thể hiện ở tình cảm, niềm tin, lý tưởng cách mạng, cũng như ý chí, bản lĩnh chính trị của SV. Đó là sự trung thành tuyệt đối với sự nghiệp cách mạng, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, tinh thần sẵn sàng đi bất cứ nơi đâu, nhận bất cứ nhiệm vụ nào mà Đảng và Nhân dân giao cho. Có thể nhận ra ý thức chính trị của SV thông qua nhận thức, thái độ của họ đối với các sự kiện, các vấn đề chính trị của đất nước, của dân tộc và thời đại, cũng như sự tham gia của SV vào đời sống chính xã hội.

2.1.1.2. Giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên

Các tài liệu về Giáo dục học ở Việt Nam hiện nay [10], [11],... đề cập khái niệm giáo dục ở các góc độ sau:

Ở góc độ là một hiện tượng xã hội thì giáo dục được hiểu là hiện tượng xã hội đặc biệt, bản chất của nó là sự truyền đạt và lĩnh hội kinh nghiệm lịch sử - xã hội của các thế hệ loài người.

Ở góc độ là một hoạt động, chúng tôi nhận thấy có hai nghĩa:

Giáo dục (theo nghĩa rộng) là sự hình thành nhân cách được tổ chức một cách có mục đích, có tổ chức thông qua các hoạt động và các quan hệ giữa nhà giáo dục với người được giáo dục nhằm giúp người được giáo dục chiếm lĩnh những kinh nghiệm xã hội của loài người.

Giáo dục (theo nghĩa hẹp) giáo dục là một bộ phận của quá trình giáo dục tổng thể, là quá trình hình thành thế giới quan, niềm tin, lý tưởng, động cơ, tình cảm, thái độ, những tính cách, những hành vi, thói quen cư xử đúng đắn trong xã hội thông qua việc tổ chức cho họ các hoạt động và giao lưu.

Trong bài viết này, chúng tôi tiếp cận khái niệm giáo dục YTCT cho SV theo nghĩa hẹp. Theo đó, giáo dục YTCT cho SV được định nghĩa như sau:

Giáo dục YTCT cho SV trong nhà trường là quá trình sư phạm dưới những tác động của các nhà giáo đến với SV nhằm hình thành cho các em nhận thức, hình thành thái độ và hành vi chuẩn mực phù hợp với đường lối quan điểm của Đảng và Nhà nước, phấn đấu cho một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh.

Từ khái niệm này, chúng ta chú ý những điểm sau:

- Giáo dục YTCT cho SV trong nhà trường ở đây được hiểu là giáo dục theo nghĩa hẹp.

- Quá trình giáo dục YTCT cho SV trong nhà trường được xem xét như là một hệ thống bao gồm các thành tố cơ bản sau: mục đích, nhiệm vụ giáo dục; nội dung giáo dục; phương pháp, phương tiện giáo dục; giảng viên, SV; kết quả giáo dục.

Mục đích của giáo dục YTCT trong nhà trường là giúp SV có được những hiểu biết về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước, có tình cảm yêu nước, yêu quê hương, học tập tốt, tu dưỡng tốt để trở thành người công dân gương mẫu, tích cực tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Quá trình giáo dục YTCT bao gồm ba khâu: tác động vào nhận thức, tác động vào tình cảm, thái độ và tổ chức thực hành, trải nghiệm, rèn luyện các hành vi thói quen làm theo các chuẩn phù hợp với đường lối quan điểm của Đảng và Nhà nước, phấn đấu cho một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh.

Hình thức tổ chức giáo dục YTCT trong các nhà trường rất đa dạng, quan trọng nhất là thông qua giảng dạy tích hợp YTCT vào các môn học, đặc biệt là các môn khoa học chính trị, hoặc có thể xây dựng chuyên đề giáo dục cho SV. Cần tổ chức các hoạt động trải nghiệm xã hội, các cuộc thi tìm hiểu về chính trị nhằm hình thành YTCT cho các em.

Phương pháp giáo dục YTCT cần có phương pháp thuyết phục, phương pháp rèn luyện, trải nghiệm và phương pháp nêu gương, động viên, khích lệ SV hành động theo chuẩn YTCT.

2.1.1.3. Sự cần thiết phải giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên

Giáo dục YTCT cho SV là một nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên trong trường đại học và có tầm quan trọng đặc biệt:

- Giáo dục YTCT cho SV góp phần phát triển nhân cách toàn diện ở SV.

- Giáo dục YTCT cho SV nhằm khơi dậy, phát huy ở SV tinh thần dân tộc, sức mạnh vươn lên trong học tập và rèn luyện.

- Giáo dục YTCT cho SV giúp SV có được lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị vững vàng trong tình hình hiện nay.

2.1.2. Cơ sở thực tiễn

2.1.2.1. Thực trạng ý thức chính trị của sinh viên và công tác giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc

Để tìm hiểu về YTCT của SV Trường Đại học Tây Bắc, chúng tôi đã nghiên cứu trên 190 SV năm thứ nhất, năm thứ hai và năm thứ ba của các khoa: Khoa Cơ sở, Khoa Khoa học xã hội, Khoa Tự nhiên – Công nghệ, Khoa Tiểu học Mầm non, Khoa Nông – Lâm và Khoa Kinh tế. Nghiên cứu được thực hiện từ tháng 1 đến tháng 3 năm 2023. Chúng tôi tiến hành nghiên cứu ý thức chính trị của SV thể hiện ở những vấn đề họ quan tâm, thái độ của họ đối với tình hình đất nước và những hành động cụ thể của họ trong thực tiễn.

Kết quả khảo sát cho thấy, có 20,5% số SV thường xuyên theo dõi các thông tin thời sự, chính trị trong nước và quốc tế; 52,0% SV không thường xuyên và 27,5% SV trả lời là không quan tâm. Số liệu trên phản ánh, một bộ phận sinh viên không biết đến chính trị và bàng quan không quan tâm đến chính trị.

Vậy, hiện nay SV quan tâm đến vấn đề gì? Trên đối tượng điều tra, chúng tôi thu được kết quả: Có 58,3% SV cho rằng mình quan tâm đến vấn đề “*Hoà bình trên thế giới*”; 45,5% SV quan tâm đến vấn đề “*Quan hệ giữa Việt Nam và các bước trên thế giới*”; 52,3% SV quan tâm đến vấn đề “*Tình hình an ninh quốc gia*”; 65,2% SV quan tâm đến vấn đề “*Đời sống kinh tế và việc phát triển kinh tế đất nước*”; 35,6% SV quan tâm đến vấn đề “*Nhân sự trong các ngành sau đại hội Đảng XIII*” và 50,0% SV quan tâm đến vấn đề “*Các hiện tượng tiêu cực trong xã hội*”. Đây là những vấn đề thể hiện rõ ý thức chính trị của sinh viên hiện nay. Qua kết quả điều tra, ta thấy sinh viên Trường Đại học Tây Bắc quan tâm nhiều vấn đề. Trong đó nổi bật là vấn đề hoà bình trên thế giới. Có lẽ vấn đề này được quan tâm do xu thế chung hiện nay, vấn đề hoà bình được quan tâm đặc biệt, báo chí, đài phát thanh đang tập trung tuyên truyền. Vì thế hàng ngày SV được nghe, được biết nên có suy nghĩ nhất định đến vấn đề này.

Qua đây chưa thể kết luận SV có ý thức chính trị cao hay thấp; vì sự quan tâm còn tùy thuộc vào động cơ và thái độ đối với các vấn đề đó. Thực tế cho thấy, SV quan tâm các vấn đề mà cả đất nước, cả dân tộc quan tâm nhưng thái độ của họ như thế nào? Để tìm hiểu vấn đề này, chúng tôi đặt câu hỏi: Trước các hiện tượng tiêu cực xảy ra ở địa phương, ở đất nước, thái độ của bạn như thế nào? Kết quả khảo sát cho thấy có đến 34,2% SV cho rằng mình sẽ đấu tranh; 31,2% SV cho rằng mình cảm thấy lo lắng, bi quan, không quan tâm; 21,4% SV cho rằng mình sẽ báo cáo với tổ chức và 12,8% SV cho rằng mình không quan tâm. Kết quả trên cho thấy, chỉ có 1/3 SV dám đấu tranh với các hiện tượng tiêu cực ở địa phương, ở đất nước, 1/3 SV không quan tâm và không đấu tranh, số còn lại báo cáo với tổ chức. Nhìn chung, SV nhận thức ra vấn đề sai trái, không đồng tình với các hiện tượng tiêu cực nhưng không dám đấu tranh. Ngoài khảo sát thái độ của SV đối với các hiện tượng tiêu cực xảy ra ở địa phương, ở đất nước, chúng tôi cũng khảo sát thái độ của SV đối với nghĩa vụ quốc tế, với câu hỏi: đối với nghĩa vụ quốc tế bạn có thái độ như thế nào?. Kết quả khảo sát cho thấy: có 48,5% SV thấy rất cần, 45,5% SV thấy cần và 6,0% SV thấy không cần. Như vậy, SV nhận thức đúng đắn nghĩa vụ quốc tế của Đảng và dân tộc ta.

YTCT của SV luôn gắn liền và biểu hiện ở những hành động cụ thể của SV trong thực tiễn. Đại

đa số SV Trường Đại học Tây Bắc cho rằng, luôn quyết tâm vươn lên giành kết quả cao trong học tập, rèn luyện theo mục tiêu đào tạo của nhà trường học tập tốt (67,5%); chấp hành nghiêm pháp luật Nhà nước, nội quy của nhà trường (56,7%); không nghe theo sự xúi giục, lôi kéo của các phần tử xấu (68,0%); tích cực tham gia đấu tranh trên mặt trận tư tưởng lý luận, đấu tranh chống các biểu hiện sai trái, thù địch để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ chế độ (71,0%). Điều đó cho thấy, sinh viên Trường Đại học Tây Bắc đã ý thức được như thế nào là hành động chính trị đúng đắn để bảo vệ lợi ích dân tộc, cũng là bảo vệ lợi ích hợp pháp, chính đáng của bản thân.

Ý thức chính trị của SV không chỉ biểu hiện ở hành động chăm chỉ trong học tập mà còn biểu hiện ở hành động tích cực tham gia giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội nơi sinh sống. Kết quả khảo sát cho thấy, có 45,2% SV được hỏi trả lời rất tích cực tham gia; 46,2% SV trả lời có tham gia. Chỉ có đến 8,7% SV được hỏi trả lời không tham gia bao giờ. Như vậy, đa số SV Trường Đại học Tây Bắc cho rằng mình tích cực hưởng ứng, tham gia các hoạt động giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, đấu tranh với các tệ nạn xã hội nơi sinh sống, cư trú. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận SV không tích cực hưởng ứng, tham gia các hoạt động giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, đấu tranh với các tệ nạn xã hội nơi sinh sống, cư trú.

YTCT của SV còn được thể hiện việc tham gia các hoạt động chính trị - xã hội của đất nước như Bầu cử Quốc hội và Hội đồng Nhân dân các cấp; góp ý sửa đổi Hiến pháp và các Bộ luật. Kết quả khảo sát cho thấy, có 18,7% SV cho rằng “Rất thường xuyên”, 33,3% SV cho rằng “Thường xuyên”, 33,0% SV cho rằng “Thỉnh thoảng” và 15,0% SV cho rằng họ “Không tham gia”. Như vậy, bên cạnh đa số SV có nhận thức, thái độ tích cực trước những hoạt động thực tiễn chính trị - xã hội của đất nước, thì vẫn còn một bộ phận vẫn thờ ơ, đứng ngoài hoặc không quan tâm đến các vấn đề chính trị - xã hội của đất nước.

Vậy, nhà trường hiện nay có quan tâm tổ chức giáo dục YTCT cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc hay không? Kết quả khảo sát cho thấy, có 31,5% SV cho rằng “Rất thường xuyên”, 51,7% SV cho rằng “Thường xuyên”, 16,8% SV cho rằng “Thỉnh thoảng”. Không có SV viên nào cho rằng “không tổ chức”. Như

vậy, kết quả trên cho thấy, nhà trường rất quan tâm tổ chức giáo dục YTCT cho SV.

Ngoài ra, chúng tôi cũng tìm hiểu về mức độ quan tâm đến công tác phát triển đảng trong SV của nhà trường hiện nay như thế nào với câu hỏi: *Bạn đánh giá thế nào về mức độ quan tâm của các đoàn thể trong nhà trường đến công tác phát triển đảng trong sinh viên?* Kết quả khảo sát cho thấy, có 12,3% SV cho rằng “*Rất quan tâm*”, 46,3% SV cho rằng “*Quan tâm*”, 28,7% SV cho rằng “*Tương đối quan tâm*” và 12,7% SV cho rằng “*Chưa quan tâm*”. Kết quả này phản ánh sự quan tâm của các đoàn thể trong công tác phát triển đảng cho SV ở các khoa cũng như tính đặc thù của mỗi khoa trong công tác phát triển đảng cho người học.

2.1.2.2. Đánh giá chung về thực trạng ý thức chính trị của sinh viên và công tác giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc

*** Ưu điểm**

Trong những năm qua, công tác giáo dục YTCT cho SV Trường Đại học Tây Bắc đạt được một số kết quả sau:

Phần lớn SV đã nhận thức đúng đắn, có ý thức tổ chức kỉ luật và chấp hành tốt các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, chấp hành tốt nội quy, quy chế của nhà trường; SV quan tâm nhiều vấn đề, trong đó nổi bật là vấn đề hoà bình trên thế giới; nhận thức ra vấn đề sai trái, không đồng tình với các hiện tượng tiêu cực ở địa phương, ở đất nước; thức đứng đắn nghĩa vụ quốc tế của Đảng và dân tộc ta; nhận thức sâu sắc trách nhiệm của mình đối với Tổ quốc; tích cực trong học tập lý luận chính trị, bồi dưỡng thế giới quan khoa học, nhân sinh quan, lý tưởng và đạo đức cách mạng; ra sức học tập, rèn luyện để trở thành người chủ tương lai của đất nước; tích cực hưởng ứng, tham gia giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội nơi sinh sống.

Nguyên nhân chủ yếu của ưu điểm trên là do các tổ chức trong hệ thống chính trị của Nhà trường, các phòng, ban chức năng, cũng như đội ngũ cán bộ, giảng viên đã phối hợp chặt chẽ trong công tác giáo dục YTCT cho SV; quan tâm, đầu tư đúng mức đến việc giáo dục YTCT cho SV. Trong giảng dạy các môn khoa học chính trị, các giảng viên đã có những đổi mới

về nội dung, phương pháp, hình thức và đánh giá kết quả dạy học.

*** Hạn chế**

Bên cạnh những kết quả đạt được, YTCT của SV của nhà trường hiện nay còn có những hạn chế nhất định.

Một số sinh viên ngại học lý luận chính trị, nhìn nhận, đánh giá sai lệch các vấn đề chính trị xã hội, ít quan tâm đến tình hình chính trị trong nước và quốc tế, thiếu tích cực hưởng ứng, tham gia các phong trào, hoạt động chính trị xã hội.

Nguyên nhân chủ yếu là do một số bộ phận cán bộ quản lý, giảng viên chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác giáo dục YTCT cho SV; nội dung giáo dục YTCT cho SV còn chung chung, thiếu tính cụ thể, sát thực với đối tượng sinh viên; hình thức, phương pháp giáo dục YTCT còn bộc lộ bất cập. Trong giảng dạy các môn khoa học chính trị, nội dung giảng dạy còn khô khan, khó hiểu, xa rời thực tiễn; việc đổi mới phương pháp giảng dạy chưa thực sự hiệu quả, chưa phát huy tính tích cực trong nhận thức chính trị của SV; diễn biến phức tạp của tình hình thế giới và trong nước, những tác động của mặt trái cơ chế thị trường, hạn chế về nhận thức cũng như đặc điểm tâm lý lứa tuổi.

2.2. Một số giải pháp tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc

Quá trình giáo dục YTCT bao gồm ba khâu: tác động vào nhận thức, tác động vào tình cảm, thái độ và tổ chức thực hành, trải nghiệm, rèn luyện các hành vi chính trị phù hợp với đường lối quan điểm của Đảng và Nhà nước, phấn đấu cho một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh. Do đó, nhằm nâng cao YTCT cho sinh viên, cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp sau:

Giải pháp 1: Đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị cho sinh viên

Tại Đại hội XIII, Đảng ta đã chỉ rõ: “*Đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng khoa học, sáng tạo, hiện đại và gắn lý luận với thực tiễn*” [3, tr.233]. Để cụ

thể hóa những quan điểm chỉ đạo của Đảng, cần chú trọng đến những biện pháp chủ yếu sau:

- *Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị.*

Đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị là yêu cầu có tính bắt buộc để từng bước khắc phục những hạn chế trong giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị ở nước ta thời gian qua. Do đó, để đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị có hiệu quả, trước hết cần nâng cao nhận thức cho các chủ thể về tầm quan trọng của vấn đề này. Bộ môn lý luận chính trị cần đặt vấn đề đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị là yêu cầu bắt buộc đối với mỗi giảng viên và sinh viên, coi đây là tiêu chí để đánh giá năng lực, hiệu quả giảng dạy của mỗi giảng viên. Từ đó, bộ môn, khoa và nhà trường có kế hoạch đề tập huấn, bồi dưỡng cho giảng viên các phương pháp giảng dạy tiên tiến, hiện đại để áp dụng giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị.

- *Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học chính trị theo hướng phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học.*

Khi đổi mới phương pháp giảng dạy tất yếu phải quán triệt yêu cầu phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học. Phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học là tạo mọi điều kiện để cho người học - cái đối tượng, cái trung tâm - phát triển trí tuệ, trí thông minh của mình. Muốn vậy cần chuyển giảng dạy theo hướng lấy người học là trung tâm, còn giảng viên đóng vai trò là người tổ chức quá trình dạy học. Đặt người học ở trung tâm của hệ thống giáo dục là làm cho người học tự hiểu mình hơn, hiểu môi trường giáo dục và môi trường lao động và có khả năng tự lựa chọn.

- *Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học chính trị cho sinh viên.*

Giảng viên cần ứng dụng công nghệ thông tin để xây dựng hệ thống bài giảng điện tử được lưu giữ dưới dạng video trong đó bao gồm các thành tố: hình ảnh, audio, text và các liên kết. Bài giảng điện tử là yếu tố thay thế những giờ giảng trực tiếp trong đào tạo truyền thống. Với hình thức này giảng viên kết hợp với trình chiếu powerpoint để bài giảng thêm phong phú; đồng thời các video tham khảo

cũng có thể được sử dụng đan xen trong quá trình giảng dạy.

- *Nâng cao phẩm chất, năng lực của đội ngũ giảng viên lý luận chính trị.*

Tại Đại hội XIII, một trong những giải pháp quan trọng để đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học chính trị là củng cố, nâng cao phẩm chất, năng lực của đội ngũ giảng viên: *“Tập trung xây dựng, củng cố, thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao phẩm chất, năng lực của đội ngũ giảng viên chính trị, báo cáo viên”*[4, tr.236]. Đây là một giải pháp rất cần thiết vì đội ngũ giảng viên là chủ thể của quá trình giảng dạy các môn khoa học chính trị. Để đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học chính trị, bản thân mỗi giảng viên phải không ngừng tự đổi mới, nâng cao trình độ chuyên môn, phẩm chất đạo đức, năng lực nghề nghiệp của mình để đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của quá trình giảng dạy các môn khoa học chính trị.

Giải pháp 2. Kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên với việc tiếp tục đẩy mạnh “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”

Ý thức chính trị của sinh viên thể hiện ở sự hiểu biết về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Vì vậy, cần kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên với việc tiếp tục đẩy mạnh “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”. Cần làm cho sinh viên nắm được một cách có hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt tư tưởng của Người về chính trị, về đạo đức cách mạng, hiểu rõ và làm theo tâm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Đồng thời, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống trong sinh viên.

Giải pháp 3: Đa dạng hoá các hình thức giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên

Cần xây dựng chuyên trang, chuyên mục, hình ảnh, clip tuyên truyền, giáo dục tư tưởng chính trị đối với sinh viên trên mạng xã hội, website của nhà trường, các khoa, bộ môn, phòng, ban chức năng, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Sinh viên Việt Nam. Tuyên truyền định hướng tư tưởng chính trị cho sinh viên thông qua các diễn đàn trên internet, mạng nội bộ, trang thông tin Fanpage, nhóm zalo trên mạng xã hội. Bên cạnh đó cần tổng hợp các bài viết, hình ảnh thông tin tuyên truyền, giáo dục chính trị tư tưởng từ nguồn tin chính thống tại các trang thông tin, cơ quan báo chí của Đảng,

Nhà nước và các tổ chức chính trị xã hội ở trung ương và địa phương để chia sẻ đến sinh viên thông qua môi trường mạng; tuyên truyền giáo dục thông qua email, tin nhắn viên thông.

Giải pháp 4. Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên trong việc nâng cao ý thức chính trị

Mục tiêu của giải pháp nhằm khai thác, phát triển được những yếu tố nội lực của sinh viên trong quá trình rèn luyện nâng cao YTCT của bản thân, nhất là tiềm năng "tự ý thức" ở họ. Giải pháp này được thực hiện như sau:

- Tăng cường giáo dục cho sinh viên về vị trí, vai trò và ý nghĩa của việc tự học trong quá trình giáo dục, đào tạo tại trường cũng như sau này khi ra ngoài xã hội.

- Tổ chức các diễn đàn sinh hoạt chính trị với những chủ đề đa dạng như: Tình hình thế giới, khu vực và hoạt động đối ngoại của Việt Nam hiện nay; nâng cao văn hóa ứng xử với nhân dân; phát hiện, ngăn chặn các trang web, facebook, tài khoản cá nhân của các đối tượng có nội dung sai trái, thù địch trên mạng xã hội cũng như phản bác kịp thời các luận điệu sai trái, thù địch trên không gian mạng... để sinh viên có thể bày tỏ quan điểm, trao đổi, chia sẻ, đánh giá các vấn đề chính trị hiện nay của đất nước.

- Tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về chính trị như: thi tìm hiểu về Đảng, về Bác Hồ, các cuộc thi Olympic các môn Lý luận chính trị; thi tìm hiểu nghị quyết, pháp luật, các cuộc thi tìm hiểu truyền thống, tham gia phong trào chống tệ nạn xã hội, tham gia tuyên truyền đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước trong nhân dân...

3. KẾT LUẬN

Ý thức chính trị là một bộ phận của ý thức xã hội, là hệ tư tưởng của giai cấp cầm quyền. Sinh viên Việt Nam có YTCT là người có ý thức về độc lập dân tộc, về sự giàu mạnh, phồn vinh của đất nước, “để sánh vai cùng các cường quốc năm châu” như Bác Hồ đã dạy.

Giáo dục YTCT cho sinh viên là khơi dậy tinh thần yêu nước, ý chí tự cường, tinh thần đoàn kết, khát vọng xây dựng đất nước hùng cường, phồn vinh, hạnh phúc của toàn dân tộc, đây là một hoạt động lớn, có tính chiến lược lâu dài, cần có sự tham gia của cả hệ thống chính trị. Nhà trường phải là

đơn vị tiên phong trong giáo dục giá trị cho thế hệ trẻ “vì lợi ích trăm năm trồng người”. Đã có bốn giải pháp được đề xuất để giáo dục YTCT cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc: (1) Đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập các môn khoa học chính trị cho sinh viên; (2) Kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục YTCT cho sinh viên với việc tiếp tục đẩy mạnh “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”; (3) Đa dạng hoá các hình thức giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên; (4) Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên trong việc nâng cao YTCT. Mỗi giải pháp có ý nghĩa riêng và điều kiện thực hiện thuận lợi. Những giải pháp giáo dục YTCT cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc có mối quan hệ tương hỗ và tương tác để thúc đẩy lẫn nhau. Giải pháp này là điều kiện và nền tảng cho giải pháp khác được tiến hành. Do đó, cần phải thực hiện các giải pháp này đồng bộ để tối đa hóa lợi thế của chúng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Nguyễn Đình Đức (1996), *Những yếu tố khách quan và chủ quan tác động đến tư tưởng chính trị của sinh viên - Thực trạng và giải pháp*, Luận án Phó tiến sĩ Triết học, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[3] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[4] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 2*, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[5] Trần Hùng (2000), *Hiệu quả giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên các trường đại học tại thành phố Hồ Chí Minh: Thực trạng và giải pháp*, Luận án tiến sĩ Triết học, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội.

[6] Phạm Đình Khuê (2016), *Ý thức chính trị của sinh viên nước ta hiện nay - thực trạng và những vấn đề đặt ra*, Luận án tiến sĩ Triết học, Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam, Hà Nội.

[7] Dương Xuân Ngọc (2016), *"Vấn đề đổi mới chính trị đồng bộ với đổi mới kinh tế theo tinh thần Đại hội XII của Đảng"*, Tạp chí Lý luận chính trị.

[8] Trần Thanh Giang (2017), "*Tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay*", Tạp chí Triết học, (2), tr.73 - 78.

[9] Phạm Văn Giang (2017), "*Giáo dục ý thức chính trị cho giai cấp công nhân Việt Nam trong điều kiện hội nhập quốc tế hiện nay*", Tạp chí Lý luận chính trị

[10] Trần Thị Tuyết Oanh (chủ biên) (2006), *Giáo dục học, tập 1*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[11] Phạm Viết Vượng (2017), *Giáo dục học*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.

SOME SOLUTIONS TO ENHANCE POLITICAL CONSCIOUSNESS EDUCATION FOR TAY BAC UNIVERSITY'S STUDENTS

Leo Thi Tho, Mai Trung Dung
Tay Bac University

Abstract: *The article mentions some solutions to enhance political consciousness for students of Tay Bac University. There are four proposed measures to teach political consciousness to Tay Bac University students, such as: (1) Innovating teaching and learning methods of political science subjects for students; (2) Closely combine education of political consciousness for students with continuing to promote "studying and following Ho Chi Minh's thought, morality and style"; (3) Diversifying forms of political and ideological education for students; (4) Promoting students' positivity, initiative, creativity, self-education and self-training in raising political consciousness.*

Keywords: *Political consciousness, political consciousness education for students.*

Ngày nhận bài: 3/28/2023

Ngày nhận đăng: 4/29/2023